

Valitsuse põhimõtteline otsus

---

alkoholipoliitika suundade kohta

*Valtioneuvoston periaatepäätös alkoholipoliitikan linjauksista,
STM:n esitteitä 2003:6 (lyhennetty suomen kielestä)*

Käännös Kulle Raig

ISSN 1236-2123

ISBN 952-00-1503-5

Painosmäärä: 1 000 kpl

Taitto: AT-Julkaisutoimisto Oy

Paino: Kirjapaino Keili Oy, Vantaa 2004

Valitsuse põhimõtteline otsus

alkoholipoliitika suundadest

Valitsuse põhimõtteline otsus

- kutsub üles vähendama alkoholikahjusid
- sisaldab kesksed poliitilised suunad ja eesmärgid
- koondab kõik ministeeriumid asetatud eesmärkide teenistusse
- volitab ette valmistama alkoholiprogrammi

Eesmärgid kahjude vähendamiseks

Alkoholikahjude vähendamiseks on valitsuse põhimõttelises otsuses ära toodud kolm eesmärki:

Laste ja perede heaolu mõjutavate kahjude vähendamine

Kavandatuga tahetakse

- turvata lapse tervis ja heaolu igas arengufaasis
- vähendada sõltuvusainete liigkasutamisest tekkivat kaitsetusetunnet peredes

Riskitarbimise ja sellest tekkivate kahjude vähendamine

Kavandatuga tahetakse

- vähendada alkohoolsete jookide pikaajsest rohkest kasutamisest tekkivaid tervisekahjustusi
- vähendada õnnetusriske ja alkoholitarbimisega kaasnevat vägivalda

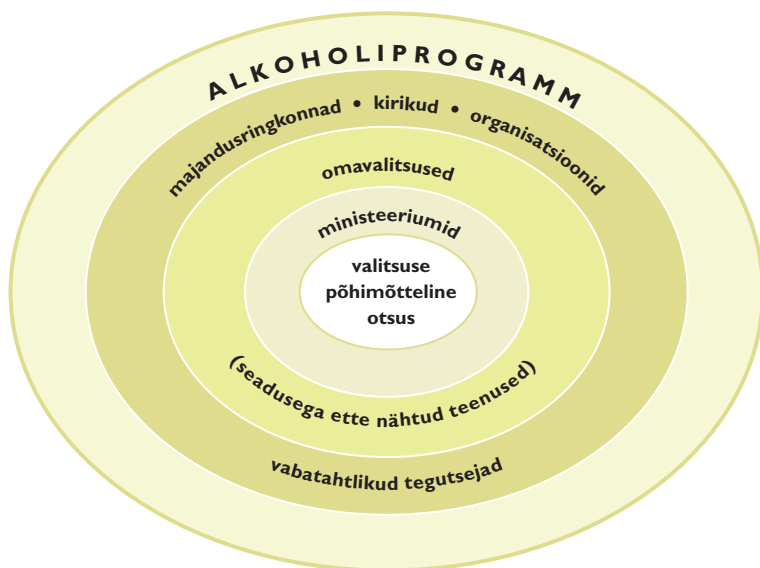
Kogutarbimise alandamine

Kavandatuga tahetakse

- vähendada üldiselt kõiki alkoholikahjusid
- garanteerida kõikide meetmete mõjus

Alkoholiprogramm 2004 – 2007

- koondab riigi, omavalitsused, organisatsioonid ja majandusringkonnad ühise eesmärgi teenistusse
- koondab ühte kõik kasutusel olevad meetmed
- viiakse ellu vabatahtlikkusel põhinevate partnerluslepingutega

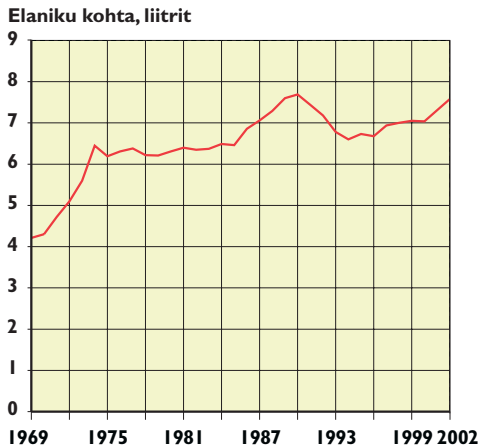

Alkoholiprogramm rajaneb avaliku võimu, majandusringkondade ja kodanikuühiskonna vabatahtlikul partnerlusel

Alkoholitarbimise ja alkoholisuremuse kasv

Üldiselt lisab alkoholitarbimise kasv alkoholikahjustusi. Alkoholiprogrammi eesmärgiks on kõikide alkoholikahjustuste vähendamine

Alkoholijookide statistiline tarbimine 100 % alkoholina 1969–2002

Allikas: Stakes

Alkoholipõhistesse haigustesse ja alkoholimürgitusse surnud 1969–2002

Allikas: Stakes

alkoholipoliitika suundade kohta

Soome valitsus kohustus oma tegevusprogrammis (2003) koostama alkoholikahjude tõrjeprogrammi ja andma asja kohta ka valitsuse põhimõttelise otsuse. Alkoholikahjude tõrjeprogramm koostatakse koostöös omavalitsuste, kodanikeühenduste ja majandusringkondadega. Valitsuse otsuses pakutakse kõikidele osapooltele välja rahvusliku alkoholipoliitika kesksed suunad ja sihid.

Põhiseadusele vastavalt on avalik võim kohustatud edendama elanikkonna tervist. Samuti peab avalik võim toetama perede ja muude lapse eest hoolitsevate isikute ja institutsioonide võimalusi kindlustada lapse heaolu ja individuaalne areng, aga ka piisavate sotsiaal- ja tervishoiuteenuste olemasolu. Alkoholikahjusid on võimalik kõige paremini tõrjuda eelkõige kodanike heaolu, tervist ja turvalisust edendades. Samuti eeldab alkoholikahjude tõrje alkoholitarbimisest tulenevate riskide ja viimaseid mõjutavate olude ning käitumise ohjamist ühishuvidel vastavalt.

Käesolev põhimõtteline otsus käsitleb alkoholi kahjustavaid mõjusid, mis võivad tekkida nii alkoholi ühekordsel kasutamisel kui ka pikaajasel rohkel tarbimisel. Kahjud puudutavad kogu elanikkonda mõjutades üksikisikute, perekondade ja erinevate gruppide kehalist, vaimset ja sotsiaalset heaolu. Alkoholitarbimise kahjud on praegu oluliselt suuremad kui kogu see kasu, mida alkoholi tootmisest, müügist ja kasutamisest saadakse.

Alkoholitarbimine on viimastel aastatel kasvanud. Vastavalt sellele on lisandunud ka alkoholist johtuvad tervise- ja sotsiaalsed hädad. Surve alandada alkohoolsete jookide maksu- ja hinnataset kasvab oluliselt pärast 2004. aasta kevadet, mil Euroopa Liidu maadest isiklikuks tarbeks toodavalt alkoholilt kaob kogusepiirang. See halvendab olukorda veelgi. Tarbimise kasv toob kaasa vajaduse rohkendada sotsiaal- ja tervishoiuteenuseid, mis omakorda annab tunda omavalitsuste rahakotis.

Alkoholikahjude tõrjet on käsitletud ka valitsuse põhimõttelistes otsustes: 1) Tervis 2015 – elanikkonna tervise programm (2001), 2) Tervishoiu tuleviku turvamine (2002) ning 3) Sotsiaalala tuleviku tagamine (2003). Ka Maailma Tervishoiu organisatsiooni ja Euroopa Liidu soovitusel, deklaratsioonid ja programmid mõjutavad alkoholipoliitika suundi.

Eesmärgid

Alkoholipoliitika üldeesmärgiks on alkoholi kahjuliku mõju vähendamine. Valitsus lähtub seisukohast, et käesolevale otsusele ja alkoholiprogrammile vastav tegevus peab olema suunatud eelkõige järgmiste eesmärkide saavutamisele:

Märkimisväärselt vähendatakse alkoholi tekitatud kahju laste ja perede heaolule

Alkoholitarbimise kasv ähvardab eelkõige laste ja perede heaolu. Raseduseaegne alkoholitarbimine seab tõsiselt ohtu loote ja sellega ka tulevase lapse terve arengu. Sõltuvust tekitavate ainete liigkasutamine vanemate poolt põhjustab perekonnas kaitsetusetunnet. Alkoholil on märkimisväärne roll ka perevägivallas. Loetletud riskid ei puuduta üksnes alkohoolikute perekondi, vaid ka kõiki neid peresid, kus kas või ajuti esineb rohket alkoholitarbimist. Varases eas alustatud alkoholipruukimine kujutab endast tõsist ohtu noore arengule.

Märkimisväärselt vähendatakse alkohoolsete jookide riskitarbimist ja sellega kaasnevaid kahjusid

Alkohoolseid jooke on võimalik tarvitada nii kahjulikult kui ka mittekahjulikult. Alkoholi pikaaegne rohke manustamine on tõsine oht tervisele. Tugevas joobes lisandub risk sattuda õnnetusse või saada traumasid, samuti kasvab oht sooritada vägivallakuritegusid või olla ise selliste tegude ohver. Ka väike kogus alkoholi alandab teovõimet, mis omakorda madaldab riskikünnist nii liikluses, kodustes oludes kui ka vaba aja veetmisel. Ehkki ohu tõenäosus sõltub tarbitud alkoholi hulgast, ei puuduta kahjud ja riskid üksnes alkohoolsete ja alkoholi suurkulutajaid, vaid kõiki alkoholitarbijaid ja ka nende lähiümbrust.

Alkohoolsete jookide kogutarbimine suunatakse langusele

Samad meetmed, mis mõjutavad alkohoolsete jookide tarbimist üldiselt, mõjutavad ka alkoholi poolt põhjustatud kahjusid. Enamik kahjustest jaotub kogu elanikkonna peale, seega ei esine need üksnes suurkulutajate hulgas. Kui alkoholitarbimisel lastakse kasvada, nõrgeneb erieesmärkide ja erimeetmete mõju.

Alkoholiprogramm

Alkoholi poolt põhjustatud kahjude tõrjumiseks ja vähendamiseks valmistatakse aastateks 2004–2007 ette rahvuslik alkoholiprogramm, mis rajaneb avaliku võimu, majandusringkondade ja kodanikuühiskonna vabatahtlikul partnerlusel. Eesmärgiks on, et iga iseseisva tegutseja poolt rakendatavad alkoholikahjude tõrjemeetmed muutuksid programmi ja partnerite toel veelgi tõhusamateks. Sotsiaal- ja tervishoiuministeeriumil on seejuures programmi koostamist ja elluviimist juhendav roll.

Valitsus peab eriti tähtsaks probleemide ennetamist ja varast sekkumist. Alkoholikahjude ennetamine on üks osa avaliku võimu tegelikust tööst. Alkoholiprogramm eeldab, et kohalikule tasandile ja lähikondlastele antakse endisest rohkem võimalusi mõjutada alkoholikahjusid põhjustavaid olusid. Kasutatavad meetmed peavad rajanema avaliku võimu, majandusringkondade ja kodanikuühiskonna koostööl. Valitsus parandab alkoholisõltuvuse ennetamiseks vajalikke tegutsemistingimusi ning arwab sellise ennetustöö eri ametkondade tegevuse osaks.

Alkoholiprogrammi mõjususe hindamine peab põhinema uuringutel, kusjuures on oluline lähtuda nii olemasolevatest kui ka uusimatest uuringutulemustest.

Valitsuse põhimõttelise otsuse terviktekst on avaldatud aadressil www.stm.fi, vt julkaisut, esitteet, 2003 (Esitteitä 2003:6).